

Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing

Netwerkkart 8 Dierziekte

8 Dierziekte

versie 2015

Crisistypen	<ul style="list-style-type: none"> • (dreigende) ernstige dierziekte
Bevoegd gezag	<ul style="list-style-type: none"> • Europese Commissie en Raad • minister van Economische Zaken • burgemeester of voorzitter veiligheidsregio (alleen ten aanzien van de gevolgen voor de openbare orde)
Soorten maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> • eigen maatregelen houder van dieren • maatregelen om dierziekte te weren • maatregelen om dierziekte te bestrijden • handhaving openbare orde

Dierziekten algemeen

- De afhandeling van milde en relatief veel voorkomende dierziekten moet worden onderscheiden van de situatie waarin sprake is van een ernstige dierziekte die een bestuurlijke interventie vereist.
- De Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA) stelt de betrokken burgemeesters per brief op de hoogte en de regio-ambassadeur van EZ verschaft aan betrokken burgemeesters (zo nodig de voorzitter van de veiligheidsregio) duidelijkheid over de aard van een ziekte en over de maatregelen die EZ treft.

Eigen maatregelen

- De houder van dieren dient maatregelen te treffen ter voorkoming van besmetting en verspreiding of ter beperking of het ongedaan maken van omvang en gevolgen.

Bevoegd gezag

- De bestrijdingsrichtlijnen voor een aantal besmettelijke dierziekten liggen vast in Europese regelgeving en Nederland is verplicht die richtlijnen te volgen. Voor de Nederlandse overheid is wel enige ruimte om de bestrijding aan te passen aan de lokale situatie.
- Het optreden door de overheid bij een dierziekte is gecentraliseerd: voorbehouden aan de minister van EZ en voor enkele besluiten aan de Europese Commissie en Raad. Daarnaast kunnen

Commissie en Raad in geregelde gevallen maatregelen van een lidstaat wijzigen of intrekken.

- De rol van de burgemeester of voorzitter veiligheidsregio is beperkt tot (mogelijke) gevolgen voor de openbare orde (optreden bij een dreigende verstoring van de openbare orde met inbegrip van het trachten te voorkomen van een verstoring en optreden bij een daadwerkelijke verstoring van de openbare orde).
- Als Defensie optreedt ter ondersteuning van de NVWA, staan deze eenheden onder het gezag van de burgemeester of voorzitter veiligheidsregio.

Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit/Regionaal Coördinatiecentrum EZ

- De NVWA draagt zorg voor de uitvoering van bestrijdingsmaatregelen.
- In het geval van een (dreigende) grootschalige uitbraak van een ernstige dierziekte wordt een Regionaal coördinatiecentrum EZ opgezet. Het RCC EZ coördineert de werkzaamheden van de uitvoerende diensten van EZ, waaronder de NVWA.

De regioambassadeur EZ

- De regioambassadeur EZ draagt zorg voor de bestuurlijke afstemming met decentrale bestuurders in de algemene keten en legt (zo nodig) beleidsmatige kwesties voor aan het ministerie in Den Haag.

Dierziektebestrijdingsbeleid

- Het beleid ten aanzien van de bestrijding van besmettelijke dierziekten is:
  - bij een toekomstige uitbraak van bestrijdingsplichtige dierziekten worden zo min mogelijk onbesmette (gezonde) dieren gedood en vernietigd
  - voor hobbydieren geldt dat deze, indien mogelijk, worden gevaccineerd en niet worden geruimd
  - bij een uitbraak wordt ernaar gestreefd om zo snel mogelijk over te gaan tot vaccinatie ('noodvaccinatie voor het leven'); daardoor zullen (grootschalige) preventieve ruiming minder vaak nodig zijn
  - niet bij elke ziekte/diersoort/vaccin zijn noodvaccinaties effectief; dan zijn (grootschalige) ruiming toch nodig
  - conform de Europese regelgeving blijft de basis van het huidige beleid dat op bedrijven waar een infectie is aangetoond alle voor de ziekte gevoelige dieren worden geruimd
  - onmiddellijk na het bekend worden van een uitbraak wordt voor heel Nederland voor maximaal 72 uur een algemeen vervoersverbod afgekondigd, geldend voor alle landbouwhuisdieren en paarden op alle veehouderijen. EZ kondigt deze maatregel af, mogelijk beperkt tot specifieke gebieden en soorten dieren
  - tijdens dit vervoersverbod worden gevoelige dieren op bedrijven in een straal van een kilometer rondom de eerste uitbraak en die op bedrijven waarmee het besmette bedrijf een risicovol contact heeft gehad preventief geruimd en bij bepaalde dierziekten kan aanvullend onderzoek plaatsvinden binnen een straal van tien kilometer.
  - na deze periode van 72 uur wordt iedere dierziekte verder bestreden conform de EZ-draaiboeken en specifieke EU-richtlijnen. Dit kan verlenging van bovengenoemde maatregelen inhouden.

Maatregelen

- Maatregelen om besmettelijke dierziekten te weren kunnen onder meer zijn:
  - verbieden invoer
  - reiniging/ontsmetting vervoermiddelen, reiniging/ontsmetting of vernietiging verpakkingsmateriaal
  - weer buiten Nederland brengen of doden en vernietigen
  - behandelen zodat zij geen gevaar meer opleveren, waaronder vaccineren, of vernietigen.
- Maatregelen ter bestrijding van besmettelijke dierziekten kunnen onder meer zijn:
  - vervoersverbod (*standstill*)
  - instelling beschermings- en toezichtsgebieden
  - regels ter voorkoming van overbrenging van een besmettelijke dierziekte, zoals het opsluiten van dieren, behandelen/onschadelijk maken/vernietigen van producten van dierlijke oorsprong, diervoeder, vervoermiddelen en stalmaterialen, het verbieden van het betreden van bedrijven, fokken en export
  - schorsing van markten, sluiting van diergaarden of vergelijkbare inrichtingen of deze verbieden indien niet wordt voldaan aan te stellen regels
  - verdere maatregelen tot bestrijding besmettelijke dierziekte, zoals afzonderen dieren, opstallen, plaatsen waarschuwingsborden, doden van zieke en verdachte dieren, reinigen en ontsmetten van gebouwen, behandelen van dieren of producten
  - toepassing van een aantal van deze maatregelen op dieren die niet lijden aan een besmettelijke dierziekte, of niet van besmetting met een dergelijke dierziekte worden verdacht, maar die zodanige ziekteverschijnselen vertonen dat die dieren of de van die dieren afkomstige producten een gevaar voor de diergezondheid of volksgezondheid kunnen opleveren
  - maatregelen ten aanzien van dieren die niet worden gehouden (in het wild levende dieren).

Milieu-incident

- Voor maatregelen in het geval van een milieu-incident waardoor dieren (vermoedelijk) schadelijke stoffen hebben binnengekregen, zie de *Bestuurlijke Netwerkkkaart voedselveiligheid*. De daar genoemde maatregelen zijn overigens niet beperkt tot risico's voor de volksgezondheid; het kan ook risico's voor milieu en dieren betreffen.
- Voor maatregelen bij een stralingsincidenten, zie de *Bestuurlijke Netwerkkkaart stralingsincidenten*.

Diervoeders

- De Europese Commissie en de minister van EZ kunnen maatregelen treffen ten aanzien van diervoeders, zie de *Bestuurlijke Netwerkkkaart voedselveiligheid*.

Zoönose

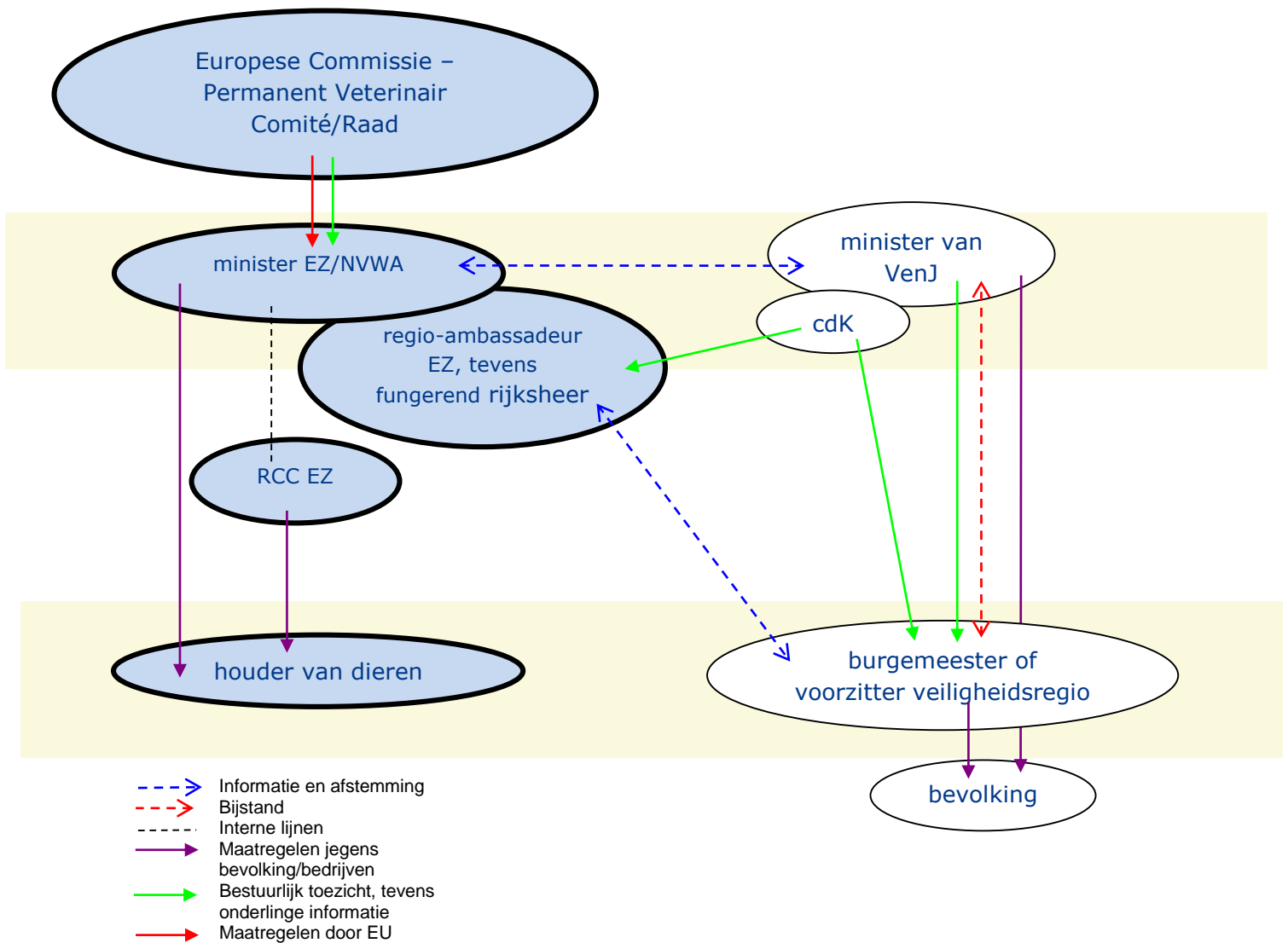
- Bij een op de mens overdraagbare dierziekte (zoönose) stelt de NVWA ook de GGD op de hoogte.
- Bij een zoönose kan de minister van VWS of de burgemeester of voorzitter veiligheidsregio maatregelen treffen ter bestrijding van de infectieziekte bij mensen, zie de *Bestuurlijke Netwerkkkaart infectieziekte*.
- De dierziektebestrijding blijft de verantwoordelijkheid van de minister van EZ.
- In het geval van een zoönose kan op nationaal niveau het Bestuurlijk afstemmingsoverleg zoönosen (BAO-Z) bijeenkomen. Hierin zijn naast VWS en EZ de betrokken burgemeesters of voorzitter veiligheidsregio vertegenwoordigd (tezamen met IGZ, NVWA, RIVM/Cib, GGD, VNG). Het BAO-Z adviseert de bewindspersonen van zowel VWS als EZ.

Relatie met regionaal beleidsteam en commissaris van de Koning

- Hoewel niet als zodanig aangewezen op het terrein van dierziekten, fungeert de regio-ambassadeur van een vestiging van directie Regio en Ruimtelijke Economie als rijksheer voor EZ: hij vertegenwoordigt de minister in een regionaal beleidsteam.
- Voor de relatie rijksheer EZ – commissaris van de Koning, zie de *Bestuurlijke Netwerkkkaart rampenbestrijding algemeen & handhaving openbare orde*.
- Indien een burgemeester of voorzitter veiligheidsregio een maatregel of het optreden van de rijksheer van EZ of de NVWA om redenen van de openbare veiligheid of openbare orde onverantwoord acht, kan hij:
  - op grond van zijn eigen noodbevoegdheden binnen het domein van openbare orde en veiligheid een bevel geven of voorschriften uitvaardigen en daarbij binnen dat kader de maatregelen van rijksheer of de NVWA in effect bijsturen of beperken
  - aan de commissaris verzoeken te interveniëren. De commissaris kan een aanwijzing geven inzake samenwerking of – voor wat betreft de maatregelen zelf – overleg voeren met de rijksheer of 'bovenlangs' verzoeken jegens de rijksheer dwingend op te treden.
- Vice versa, als de rijksheer van EZ een maatregel van een burgemeester of voorzitter van een veiligheidsregio onverantwoord acht, kan hij verzoeken dat de commissaris ingrijpt. De minister van EZ kan aan de minister van VenJ verzoeken in te grijpen.

functionele keten dierziekten

algemene keten

Colofon

Samenstelling

drs. Merijn ten Dam, IFV (auteur)
dr. mr. Ernst Brainich (auteur)
Hans Groot Kormelink, IFV (projectleider)

Intellectueel eigendom

Provincie Noord-Holland

Vormgeving

Instituut Fysieke Veiligheid (IFV)

www.kennisdocumenten.nl

Deze uitgave is te downloaden op www.kennisdocumenten.nl
Voor vragen over de inhoud van dit document kunt u terecht bij
Infopunt Veiligheid, onderdeel van het IFV.
Op www.infopuntveiligheid.nl kunt u direct uw vragen stellen.

6e druk, november 2015
© Instituut Fysieke Veiligheid

Alle rechten voorbehouden. Vermenigvuldigen van informatie uit deze publicatie is toegestaan, mits deze uitgave als bron wordt vermeld. Ondanks de aan de samenstelling van de tekst bestede zorg kan de samensteller geen aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade, die zou kunnen voortvloeien uit enige fout of onzorgvuldigheid, die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Instituut Fysieke Veiligheid
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
T 026 355 24 00
www.ifv.nl

Instituut Fysieke Veiligheid

Het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) draagt bij aan een veilige samenleving door het versterken van de veiligheidsregio's en hun partners bij het professionaliseren van hun taken. Wij ontwikkelen en delen relevante kennis, wij hebben expertise voor het verwerven en beheren van gemeenschappelijk materieel en wij adviseren de betrokken besturen.

Ons motto hierbij is: signaleren en verbinden.

Instituut Fysieke Veiligheid
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
026 355 24 00
www.ifv.nl